

Тема 2.3. Участие в гражданските процеси чрез дигитални технологии

МУЛТИМЕДИЕН ТЕКСТ (ПОМАГАЛО) ТИП ЛЕКЦИЯ (УЧЕБНИК)

СЪДЪРЖАНИЕ

1	Тук ще научите	1
2	Електронни публични услуги в интернет.....	1
2.1	Интернет платформи за публични услуги в Република България (РБ).....	3
2.2	Регистрация и работа със сайта eGov.bg.....	6
3	Предимства от използване на електронни услуги	9

1 ТУК ЩЕ НАУЧИТЕ

- Кои са основните електронни публични услуги в интернет
- Кои са основните интернет платформи за публични услуги в Република България (РБ)
- Как да се регистрирате и да използвате електронни публични услуги в РБ.

2 ЕЛЕКТРОННИ ПУБЛИЧНИ УСЛУГИ В ИНТЕРНЕТ

Електронните публични услуги в интернет по своя характер най-общо могат да се разделят условно на два типа: информационни и административни.

Към информационните най-общо попадат както официалните сайтове на държавните институции, така и сайтовете на неправителствените организации, работещи в различни публични сфери – образование, здравеопазване, култура, изкуство и др.

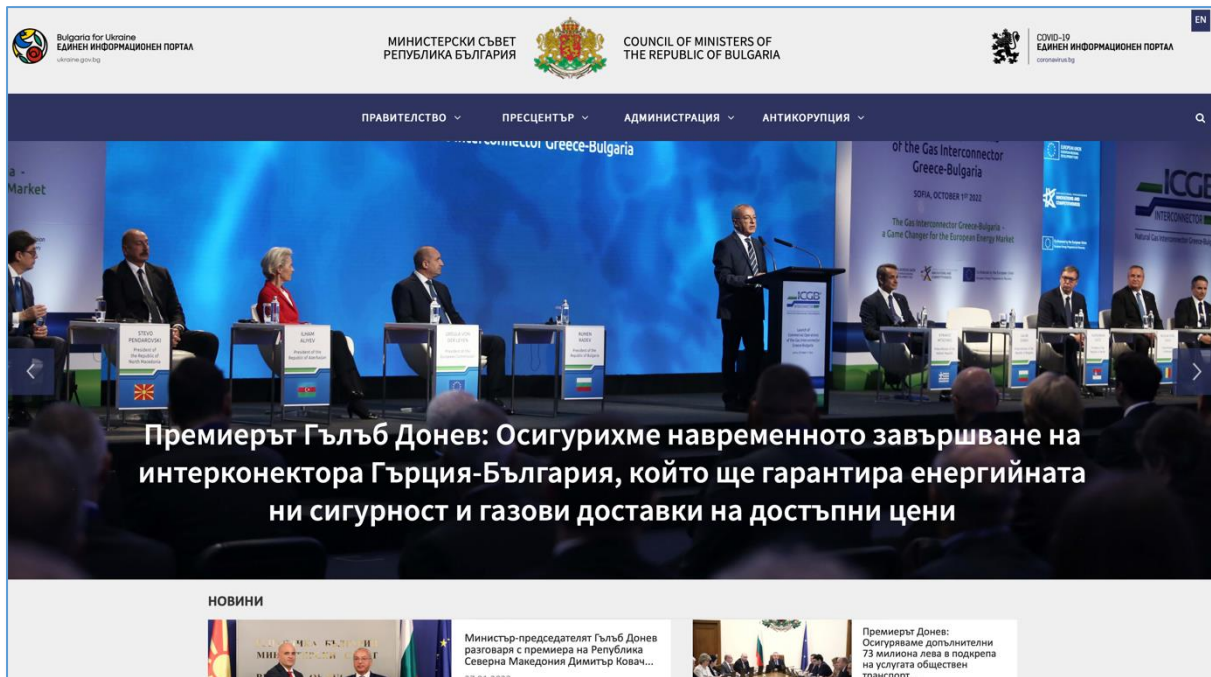
Официалните сайтове на държавните институции са инструмент на държавата да информира гражданите на Република България за държавната политика в съответната обществена сфера, да прави достъпна важна информация, свързана с функционирането на държавните органи и регулации.

Подобни сайтове са интернет страниците на Народното събрание (<https://parliament.bg>), Министерския съвет на Република България (<https://government.bg>, Фиг. 1), отделните министерства, Президента на Република България (<https://www.president.bg>), Прокуратура на Република България (<https://prb.bg>), Висшия съдебен съвет (<https://vss.justice.bg>) и отделните съдилища, държавни учебни заведения (държавни университети, училища, школи и учебни центрове), държавни агенции (например Държавна агенция за закрила на детето, Агенция по вписвания, Агенция „Пътна инфраструктура“, Българска телеграфна агенция, Агенция „Митници“ и др.), комисии, фондове, държавни културни институции (музеи, галерии и др.), национални центрове, служби, регистри и съвети, Сметна палата (<https://www.bulnao.government.bg>), Българска народна банка (<https://bnb.bg>) и др.

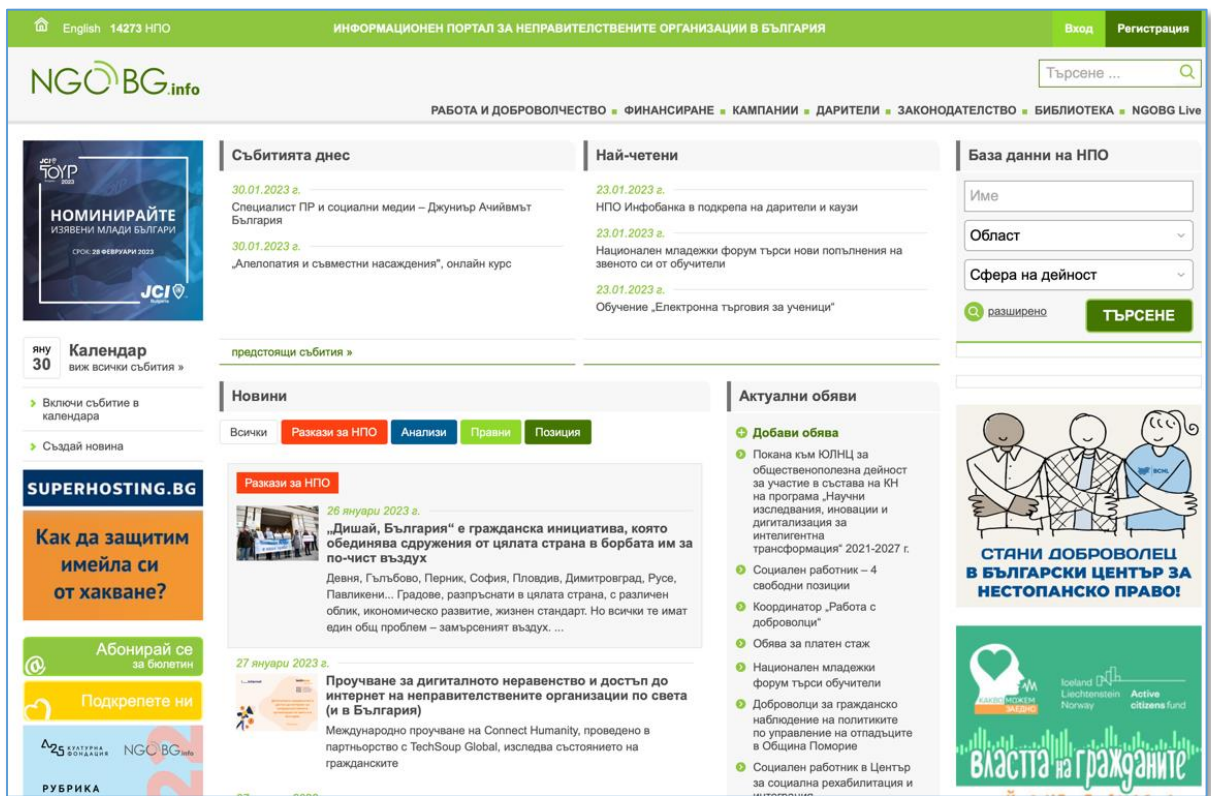
Освен чрез официалните държавни институции, информация за достъп до отделни информационни електронни услуги може да получите и чрез сайтовете на неправителствените организации (т.нар. *НПО* или на англ. ез.: *NGO – Non-governmental organization*), работещи в различни обществени сфери, както и чрез Информационния портал за неправителствените организации в България (<https://www.ngobg.info>, Фиг. 2).

Финансирано от
Европейския съюз
NextGenerationEU

Фигура 1: Официален сайт на Министерския съвет на Република България.

Фигура 2: Информационен портал за неправителствените организации в България.

2.1 ИНТЕРНЕТ ПЛАТФОРМИ ЗА ПУБЛИЧНИ УСЛУГИ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ (РБ)

Електронна административна услуга е административна услуга, която се предоставя по електронен път. Терминът е специфичен за България и е дефиниран в Закона за електронно управление (ЗЕУ).

В България съществува развита нормативна уредба в това отношение:

- *Законът за електронното управление (ЗЕУ)* регламентира заявяването и предоставянето на електронни административни услуги;
- *Законът за електронния документ и електронния подпис (ЗЕДЕП)* регламентира създаването и използването на електронни документи и електронни подписи;
- *Законът за електронната идентификация (ЗЕИ)* регламентира идентификацията на физическите лица по електронен път;
- *Законът за администрацията (ЗА)* регулира задължения за предоставяне на административни услуги от администрациите на всички органи на власт, предвидени в Конституцията, включително и от органите на местното самоуправление, и доставчиците на обществени услуги.

Получателите на електронни административни услуги могат да извършват електронни изявления и да ги изпращат по електронен път до доставчиците на услуги под формата на електронни документи, при спазване на определени специфични изисквания. Такива изисквания могат да включват:

- Електронна идентификация на заявителя (получателя) на услугата – ако за съответната административна услуга съществува нормативно изискване за удостоверяване на самоличността на заявителя.

Полагане на електронен подпис или квалифициран електронен подпис от страна на заявителя – като еквивалент на собственоръчно положен подпис, ако за съответната услуга съществува нормативно изискване за подписване на заявлението.

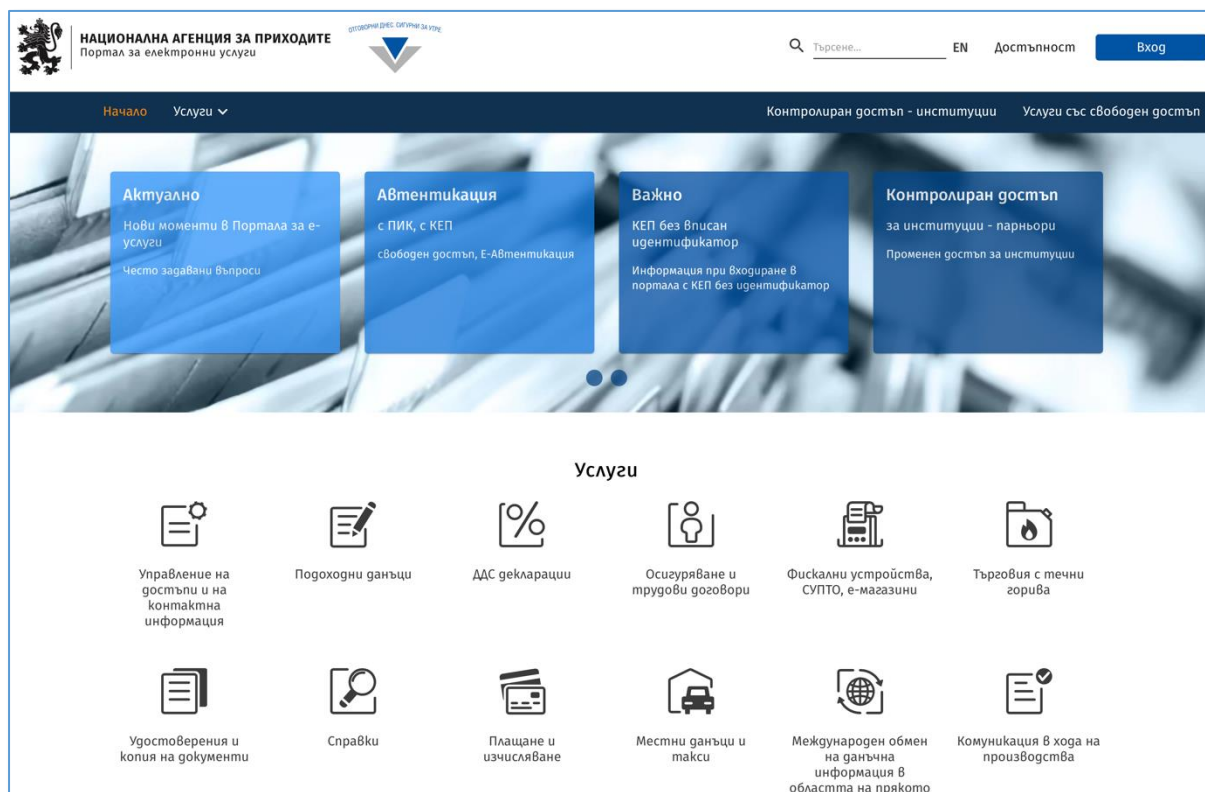
Интернет платформите за публични услуги в България са с най-различен характер, в зависимост от сферата и предлаганите услуги. Почти всички от тях могат да бъдат достъпни чрез конкретните им веб сайтове.

Един от най-популярните е Порталът за електронни услуги на Националната агенция за приходи (НАП): <https://portal.nra.bg> (Фиг. 3). Порталът дава възможност чрез електронна идентификация достъп до много административни услуги, свързани с данъци и приходи.

Електронната идентификация може да се осъществи по три начина: квалифициран електронен подпис (КЕП), персонален идентификационен код (ПИК) или Е-Автентикация – функционалност, предлагана от сайта eGov.bg. ПИК може да бъде получен само в офис на НАП – лично, чрез изрично упълномощено лице или от изрично посочено в заявлението лице.

Порталът за електронни услуги на НАП предлага и редица услуги със свободен достъп. При тях не се изисква електронен подпис и/или персонален идентификационен код от НАП. Чрез тях може да проверите здравноосигурителния си статус, да платите задължения към бюджета по електронен път, да направите справка за възложена проверка и ревизия, да проверите публичния бюлетин на фирмите, регистрирани по ДДС и др. Пълният списък на електронни услуги със свободен достъп може да откриете [ТУК](#).

Фигура 3: Начална страница на порталът за е-услуги на НАП (<https://portal.nra.bg>).

Друга популярна платформа за публични електронни услуги е сайтът на Националния осигурителен институт (НОИ): <https://www.noi.bg>. Тук също можете да получите достъп до редица услуги, след идентификация с ЕГН и персонален идентификационен код (ПИК), който обаче може да получите само в офис на НОИ – лично, без да е необходимо предварително да попълваме заявление.

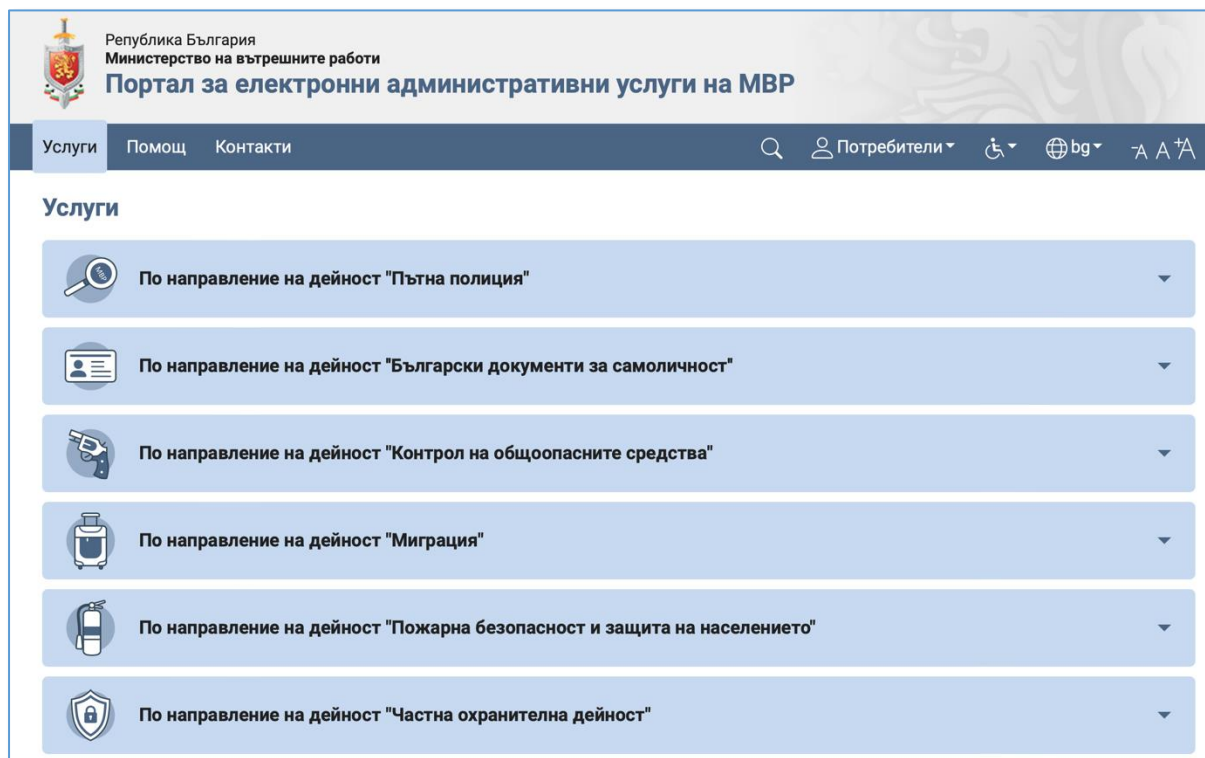
Друг пример за интернет платформа за публични електронни услуги в Република България е Порталът за електронни административни услуги на Министерство на вътрешните работи (МВР): <https://e-uslugi.mvr.bg/> (Фиг. 4). Услугите, предлагани тук са от широк спектър от дейности, свързани с МВР – Пътна полиция, Български документи за самоличност, Контрол на общоопасни средства, Миграция, Пожарна безопасност и защита на населението, Частна охранителна дейност.

Популярен е и Единният портал за заявяване на електронни административни услуги на Агенцията по вписванията: <https://portal.registryagency.bg>.

Всички изброени електронни публични услуги в РБ могат да бъдат достъпни или директно чрез сайта eGov.bg или да получите адекватно пренасочване оттам.

Фигура 4: Начална страница на порталът за е-услуги на МВР (<https://e-uslugi.mvr.bg/>).

Несъмнено важен за административните електронни услуги портал е и <https://psc.egov.bg>. Той представя т.нар. *Единно звено за контакт (ЕЗК)* – портал, създаден във всяка страна от Европейския съюз (Фиг. 5).

Фигура 5: Начална страница на Единното звено за контакт (ЕЗК).

2.2 РЕГИСТРАЦИЯ И РАБОТА СЪС САЙТА EGOV.BG

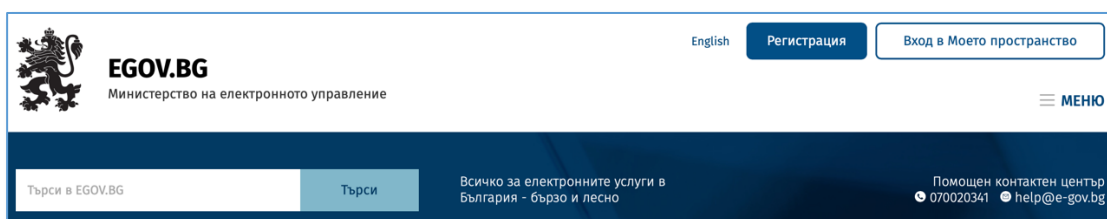
Уникален по отношение на информация и достъп до публични електронни услуги в България е сайтът <https://egov.bg>, свързан с [Министерството на електронното управление](#), който още в началната си страница дава възможност за достъп до една добре структурирана информация, показваща отделните обществени сфери, отбелязани с удебелено заглавие и поясняващо определение под всяко заглавие, което на практика е връзка към съответната сфера: Бизнес и предприемачи; Граждански права и правен ред; Гражданско състояние, самоличност, семейство; Данъци и такси за гражданите; Екология и околна среда, Здравеопазване и здравно осигуряване; Имоти, жилища и комунални услуги; Информационни технологии и съобщения; Култура и културно наследство; Образование и квалификация; Отбрана и сигурност; Работа, пенсия, социално подпомагане; Селско стопанство и гори; Социално осигуряване; Транспорт и превозни средства; Устройство на територията, строителство и кадастър; Чуждестранни граждани, пребиваващи в България, Пътуване и пребиваване в чужбина (Фиг. 6).

Електронни услуги и информация за гражданите и бизнеса		
Бизнес и предприемачи Регистрации, разрешителни, процедури	Имоти, жилища и комунални услуги Строежи и преустройства, сделки с недвижими имоти, данъци	Селско стопанство и гори Земеделски дейности, храни, държавен санитарен контрол
Граждански права и правен ред Гласуване, нотариална дейност, съдебни производства, лишаване от права	Информационни технологии и съобщения Съобщителни мрежи, радио и телевизия, електронни съобщения и дейности в областта на ИТ	Социално осигуряване Социално осигуряване/Пенсии, парични обезщетения и помощи от ДОО, гарантирани вземания при несъстоятелност на работодателя
Гражданско състояние, самоличност, семейство Документи за самоличност, гражданство, семейство и деца	Култура и културно наследство Дейности в областта на културата, културни ценности и културно наследство	Транспорт и превозни средства Правоспособност, превоз, пътни данъци, пътна инфраструктура
Данъци и такси за граждани Данъци, социално и здравно осигуряване	Образование и квалификация Детски градини, училище, университети, професионална квалификация	Устройство на територията, строителство и кадастър Инвестиционно проектиране, строителство, геодезия
Екология и околна среда Защитени територии и видове, контрол на замърсяването	Отбрана и сигурност НАТО сертификации, държавен резерв и военновременни запаси	Чуждестранни граждани, пребиваващи в България Граждани на други държави пребиваващи в България
Здравеопазване и здравно осигуряване Лечебни заведения, лекарства, медици, осигурителни права	Работа, пенсия, социално подпомагане Безработица, заетост, осигуряване, социални помощи	Пътуване и пребиваване в чужбина Необходими документи при пътуване, пребиваване

Фигура 6: Каталог на сайта <https://egov.bg>

Преди да се насочите към конкретни публични услуги в сайта, е важно да се регистрирате. Това може да направите чрез бутона *Регистрация* в горния десен ъгъл (Фиг. 7).

Фигура 7: Бутон за регистрация в сайта <https://egov.bg>

Порталът за достъп до електронни административни услуги (eGov.bg) на практика предоставя единна входна точка за достъп по електронен път до услуги, информация и системи, предоставяни от административните органи предоставящи административни услуги, лицата осъществяващи публични функции и организациите предоставящи обществени услуги.

Като регистриран потребител на електронното управление получавате сигурен и удобен канал за комуникация с административните органи в Република България и бърз, лесен и неограничен достъп до всички електронни услуги, предоставяни от тях.

Регистрираните потребители имат право на безплатен достъп до работна среда „Моето пространство“ в eGov.bg, чрез която получават персонализирано пространство в ресурсите на електронното управление.

За да регистрирате, обновите и деактивирате профил в eGov.bg е необходимо да притежавате средство за идентификация, поддържано от системата за

електронна Автентикация, поддържана от Министерство на електронното управление.

След като прочетете условия за ползване и ги потвърдите (Фиг. 8), ще бъдете пренасочени към страница, в която следва да изберете средство за идентификация.

Приемам Общите условия за работа с EGOV.BG

ПРОДЪЛЖИ

Фигура 8: Удостоверяване за запознаване с общите условия за работа със сайта <https://egov.bg>

Вариантите са КЕП, ПИК на НАП и ПИК на НОИ. След като направите избора си, ще бъдете пренасочени към съответната страница за идентификация. Ако нямате издаден нито един от вариантите за идентификация, следва първо да се сдобие с такъв от съответната институция (издаване на КЕП се предлага от различни компании):

- КЕП – повече информация вижте [ТУК](#);
- ПИК на НАП – повече информация вижте [ТУК](#);
- ПИК на НОИ – повече информация вижте [ТУК](#).

След като веднъж влезете в сайта eGov.bg, получавате идентифициран достъп до всички услуги и до работната среда „Моето пространство“ (Фиг. 9).

Моето пространство

Услуги

- Каталог на услугите
- Данни в регистрите
- Съобщения
- Плащания
- Здраве
- Семейство
- Задължения
- Имущество
- Съдебен статус
- Кариера
- Автомобил
- Лични документи
- Подписване на документи
- Превод на текст

Предпочитани услуги

ДОБАВИ

Няма добавени услуги.

Последно прегледжани услуги

Няма добавени услуги.

Настройки на профил

- Овластяване
- Деактивиране на профил
- История на активността
- Изход

Фигура 9: Общ изглед на работната среда „Моето пространство“ в сайта <https://egov.bg>

Работната среда дава възможност да добавяте различни предпочитани услуги, както и да виждате история на ползваните услуги от вас. Чрез менюто вляво може да разгледате каталога на услугите, от *Данни в регистрите* имате възможност за бърз преглед на справочни и удостоверителни услуги за персонални данни, до които имате достъп, система за съобщения, задължения и история на плащанията, здравноосигурителен и съдебен статус, услуги, свързани с автомобила ви и много други.

Чрез менюто вдясно може да направите специфични настройки на профила си, да овластите (упълномощите) друго лице с определена цел, да деактивирате профила си, да разгледате история на активността си в системата и да излезете от нея.

3 ПРЕДИМСТВА ОТ ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЕЛЕКТРОННИ УСЛУГИ

Електронните услуги определено имат своя принос за гражданите и обществото като цяло. Тяхното приложение е в най-различни сфери от обществения живот и може значително да улесни гражданите, спестявайки време и усилия.

Дигиталните компетенции в това отношение са все по-необходими и постепенно добиват все по-задължителен характер – много услуги поетапно преминават изцяло в електронен формат или таксите за „аналоговите“ им варианти са по-големи, тъй като в не-електронен вид те изискват по-голям човешки ресурс.